

BELÜGYMINISZTERIUM
Közlekedési Csoportfőnökség.

SZOLGÁLATI HASZNÁLATRAI

Száma: 50-10/7/1968.

Sorszám:

Melléklet: 1 db.

BM. Közlekedési Csoportfőnök

U T A S I T Á S A

Budapest, 1968. február hó 28.-án.

Tárgy: Igazságügyi szakértők foglalkoztatása a közlekedésrendészeti szervek bűnügyi munkája során.

A közlekedési balesetek során indított büntető eljárásokban a nyomozást végző közlekedésrendészeti szervek eltérő színvonalon és körülmények között veszik igénybe az igazságügyi szakértői vizsgálatokat.

A szakértők alkalmazása során a Be.66 §.-ában foglaltak egy-
séges értelmezése és a munka színvonalának növelése érdeké-
ben az alábbi

u t a s i t á s t

adom:

- 1./ Szakértőként a szükséges vizsgálat jellegének és céljának megfelelően jelen utasítás 1.sz. mellékletét képező jegyzékbe felvett igazságügyi műszaki szakértőket vegyék igénybe.
/A nyomozás során felmerülő egyes szakkérdésekben megkereshető és szakvélemény adására alkalmas állami, vagy más szervek felsorolását a 2.sz. melléklet tartalmazza./
- 2./ A közlekedésrendészeti szervek vezetői a közlekedési műszaki szakértők továbbképzését segítsék elő, ennek érdekében keressék meg a Megyei Bírószágok Elnökeit.

A Megyei Bíróságok által szervezett továbbképzéseken ismertetni kell a nyomozási munka oldaláról felmerülő kérdéseket és a szakértők munkájában tapasztalható helyi jellegű problémákat.

- 3./ A közlekedésrendészeti szervek használatukban lévő és rendszeresített mérő, valamint ellenőrző műszereket alkalmazként - díjmentesen, anyagi felelősség mellett - a szakértői vizsgálat elvégzéséhez bocsássák ideiglenesen a kirendelt szakértő rendelkezésére.
- 4./ Ujjonnan kinevezett szakértővel még szakértői kirendelés előtt kapcsolatba kell lépni és tájékoztatni a nyomozási munka oldaláról jelentkező feladatokról. A szükséges tájékoztatás és tájékozódás érdekében az illetékes Megyei Bíróság Elnökénél a szakértői névjegyzékben beálló változásokat figyelemmel kell kísérni.
- 5./ A közlekedésrendészeti szervek baleset vizsgálattal foglalkozó személyi állományával jelen utasítás mellékletét képező "Irányelvek"-kel egyidejűleg oktatni kell a 29/1964. /XI.23./ Korm.sz., a 4/1964. /XI.23./ IM.sz. és a 9/1965. /VIII.23./ IM.sz. rendeleteket.
- 6./ Kizárólag kármegállapítás céljából szakértőt alkalmazni csak a Varsói Szerződés alapján a Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok járműveivel összefüggésben történt balesetek ügyében kell.

A BM. Országos Rendőrfőkapitányság Közlekedésrendészeti Osztálya által kiadott 16.439/1962. sz. Utasítás 9. pontjában foglaltakat hatályon kívül helyezem.

Ladvánszky Károly r.ezredes sk.
csoportfőnök.

A kiadmány hiteléül: //

J. Hornok
Hornok János r.örgy.

Készült: 75 példában.

Felterjeszteni Miniszterhelyettes Elvtársnak!

Sapják: Elosztó szerint.

J E G Y Z É K .

a közlekedésrendészeti szervek által végzett nyomozások
során a bevonható szakértői intézményekről.

1./ Járművek műszaki állapotával összefüggő kérdésekben:

Építőipari -és Közlekedési Műszaki Egyetem, Közlekedés
Üzemmérnöki Kar,

- a./ Gépjármű tanszék,
- b./ Közlekedésüzemi tanszék,
- c./ Technológia és Gépjárműjavítás tanszék,
/Bp.XI., Műegyetem rakpart 3.sz./

Autóközlekedési Tudományos Kutató Intézet /ATUKI/
/Budapest, VIII., Csokonai -u. 8.sz./

2./ Mezőgazdasági járművekkel összefüggő kérdésekben:

Agrártudományi Egyetem Traktorok és Autó Tanszék,
/Budapest, XI., Villányi -u. 5-7.sz./

3./ Közutak és közutakkal összefüggő műtárgyak műszaki
állapotával kapcsolatos kérdésekben:

Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Utépítési
Tanszék.

Közlekedés -és Postaügyi Minisztérium Közuti Főosztály,
Utügyi Kutató Intézet.
/Budapest, VI., Népköztársaság utja 1.sz./

4./ Balesetben részes személyek fizikai és pszichikai
állapotával összefüggő kérdésekben:

KPM. Közuti és Vasuti Pályaalkalmasság-vizsgáló Intézet
/Budapest, VIII., Baross tér 4.sz./

5./ Időjárással összefüggő kérdések tisztázására:

Országos Meteorológiai Intézet Tájékoztató Osztály.
/Budapest, II., Kitaibel Pál u. 1/c. /

6./ Forgalomszervezéssel összefüggő kérdésekben:

Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Építész-
mérnöki Kar, Városépítési Tanszék.

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat, Közlekedés
Tervezési Szakosztály.
/Budapest, V., Városház u. 9-11.sz./

Budapest Fővárosi Tanács Közlekedési Igazgatóság
/Budapest, V., Városház u. 9-11.sz. /

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT

1995. évi LXV. tv. 28. §-ára

figyelemmel

BELÜGYMINISZTERIUM

Közlekedési Csoportfőnökség.

3.sz. melléklet az 50-10/

7/1968. számú

Csoportfőnöki Utasításhoz.

I R Á N Y E L V E K

a közlekedésrendészeti szervek részére az igazságügyi szakértők foglalkoztatásának egyes kérdéseire.

I.

Szakértőként a szükséges vizsgálat jellegének és céljának megfelelően az "Utasítás" 1.sz. mellékletét képező jegyzékbe felvett igazságügyi műszaki szakértőket vegyék igénybe.

/A nyomozás során felmerülő egyes szakkérdésekben szakvélemény adására alkalmas állami, vagy más szervek felsorolását a 2.sz. melléklet tartalmazza./

Szakvélemény adására állami, vagy más szerveket abban az esetben kell megkeresni, ha az illetékes megyei bírósághoz kijelölt igazságügyi szakértők által a vizsgálat valamilyen ok miatt nem végezhető el, illetve másodszaktő bevonása, vagy a szakvélemény felülvizsgálata vált szükségessé.

Szakértői vélemény beszerzése végett - ha azt állami, vagy más szerv készíti - mindenkor a szerv vezetőjéhez kell fordulni.

Abban az esetben, ha szakvélemény adására alkalmas állami, vagy más szervtől általános, tájékoztató jellegű adat beszerzése vált szükségessé, szakértői kirendelésre intézkedni nem kell.

Ilyen esetekben - figyelemmel a Bc. 101. §.-ában foglaltakra is - átiratban kell kérni a szükséges tájékoztatást.

A megkeresés formájában tisztázott szakkérdés alapján elsősorban arról kell dönteni, hogy szükség van-e szakértői vizsgálatra és mi legyen annak a konkrét célja. Amennyiben az általános, vagy tájékoztató jellegű adat egyben bizonyíték, mérlegelni kell, hogy az a nyomozás alaposságához fűződő érdekek figyelembe vételével, mint bizonyíték felhasználható-e, és nem szükséges-e azt az előírt módon szakértői véleményként beszerezni. A megyei /budapesti/ Rendőrfőkapitányságok állományába tartozó nyomszakértőktől is beszerezhető tájékoztató jellegű vélemény "előzetes szakértői tájékoztatás" formájában. Az "előzetes szakértői tájékoztatás" az eljárás során, mint bizonyíték nem használható fel.

A jelenlegi Igazságügyi Műszaki Szakértő Iroda bevonására csak korlátozott lehetőségek vannak, ezért annak vezetőjénél előzetesen tájékozódni kell a szükséges szakértői vizsgálat megejtésének lehetőségeiről.

II. •

A 004/1966.sz. Belügyminiszterhelyettesi Utasításban foglaltakra figyelemmel a BM. Bünygyi Technikai Osztályának és a Megyei Rendőrfőkapitányságok nyomtani szakértőinek bevonására - a közlekedési bűntettek vonatkozásában - rendelkezésre álló lehetőségek alapvetően a következők:

a./ Metallográfiai vizsgálat:

/kireszelt, vagy hamisított számok megállapítása gépjárművek alkatrészekon, fődarábokon stb./

b./ Nyomszakértői vizsgálat:

/Elsősorban járműnyomok azonosítása, típus megállapítása./

c./ Fizikai és vegyészeti szakértői vizsgálat:

/szinképelemzés, lepattogzott zománc, vagy festékdarabok alapján, - fényszóró és szőlvédő üvegserepek alapján - történő azonosítás, elektromos izzószálainak vizsgálata alapján azok működésének megállapítása stb./

d./ Biológiai vizsgálatok köréből:

/véralkohol, vérfolt, haj és szőrszálak alapján történő azonosítások./

e./ Daktiloszkópiai és textilszakértői vizsgálatok:

/járművekben a személyek ülésrendjének, esetleges tevékenységének megállapítása érdekében./

Daktiloszkópiai vizsgálat elvégzése véget a BM. Bünyügyi Nyilvántartó Osztályát kell megkeresni.

A megyei /budapesti/ rendőrfőkapitányságokon szolgálatot teljesítő nyomtani szakértőket be lehet vonni nyomok helyszínen történő felkutatására és rögzítésére egyaránt; elsősorban nagyobb jelentőségű, vagy bonyolultabb ügyekben.

A nyomszakértők helyszíni nyomkutatásban és rögzítésben való részvételé nem zárja ki, hogy a nyomozás során ugyanabban az ügyben, mint kirendelt szakértők is közreműködjenek.

III.

Közlekedésrendészeti hatáskörbe tartozó büntettek ügyében folyó nyomozás során - amennyiben szakértő bevonása válik szükségessé - a kirendelésére a Megyei Rendőrfőkapitányság Közlekedésrendészeti Osztályának Vezetője és az Alosztály Vezetője jogosult.

A szakértői vizsgálat szükségességéről, annak lefolytatásához szükséges feltételek biztosításáról a 9/1965. /VIII.23./ IM:sz. rendelet VI. fejezetében foglaltak szerint kell dönteni.

Kizárólag kármegállapítás céljából szakértőt kirendelni nem kell. Vonatkozik ez külföldi állampolgárokkal, valamint a Diplomáciai Testület tagjaival összefüggésben lévő balesetekre is. Kivételt csupán a Varsói Szerződés alapján a Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok járműveivel történt események képeznek.

A szakértői vizsgálat tárgyát képező anyagok kiválasztásánál és azok csomagolásánál ügyelni kell arra, hogy a későbbiek során kétség ne merülhessen fel a megvizsgált tárgy, vagy anyag feltalálási helyét és eredetét illetően.

Gondoskodni kell arról, hogy a szakértői vizsgálat tárgyát képező anyagokhoz a csomagoló anyagok és eszközök rendelkezésre álljanak. Szükség esetén ki kell kérni a megyei nyomszakértők véleményét is.

Célszerű, ha a kirendelt szakértő -amennyiben erre lehetőség van - a vizsgálat tárgyát képező járművön, illetve tárgyakon a baleset helyszínén eszközöljön vizsgálatot. Helyszíni vizsgálatok esetében, - valamint egyéb esetekben is - meg kell akadályozni, hogy a jármű mozgatása, illetve szállítása során bekövetkező esetleges változások korlátozzák a szakértői vizsgálat lehetőségeit és veszélyeztessék annak megbízhatóságát.

A szakértő számára elő kell segíteni, hogy a gépjármű telephelyen, vagy egyéb üzomban végzendő tevékenységéhez szükséges feltételek meglegyenek és munkájában ne akadályozzák. Gondoskodni kell arról is, hogy a szakértői vizsgálat előtt illetéktelen személyek a járművön vizsgálatot ne végezhesse.

Fel kell hívni a szakértő figyelmét, hogy munkáját akadályozó körülményeket azonnal hozza tudomására az őt kirendelő közlekedésrendészeti szerveknek.

IV.

A közlekedési műszaki szakértők bevonásánál az alábbi elveket kell figyelembe venni.

Minden olyan esetben, amikor a helyszíni állapot megtekintése a szakértő részéről indokolt, rövid úton intézkedni kell kirendelésére a Be.103 §./2/ bekezdésére figyelemmel.

A szakértő helyszínre érkezéséig ügyelni kell arra, hogy a szakértői vizsgálat szempontjából lényeges tárgyak és nyomok eredeti állapotukban maradjanak.

Amennyiben a szakértő a helyszínen vizsgálatot eszközölt, a részére adott kérdéseket, ezekre tett megállapításait helyszíni szemle jegyzőkönyvbe kell foglalni.

Nincs kizárva annak lehetősége, hogy a szakértő a helyszínen tett megállapításait külön íven mellékelje. A külön ív alkalmazása esetén is kétséget kizáró módon ki kell tennie a szakértő részére feltett kérdéseknek és az általa adott válaszoknak. Ügyelni kell arra, hogy a szakértő meg-

állapításai és a helyszínen eljáró rendőr megállapításai egymástól el legyenek határolva.

Halaszthatatlan nyomozási cselekmény esetén kívül szakértő kirendelésére határozatban kell intézkedni.

A határozat elkészítésénél fő követelmény:

- a kérdések a szakértő szaktudományi ágazatának megfelelőjenek és ne jogi elemekre irányuljanak;
- a kérdések megválaszolásához különleges szakértelemre legyen szükség, és közvetlen kapcsolatban legyenek a baleset körülményeit képező tényekkel, továbbá az elbírálás szempontjából lényeges elemekkel;
- közlekedési műszaki szakértő részére feltett kérdéseket az adott baleset jellegétől és a rendelkezésre álló adatoktól függően a BM. Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség által 1965-ben kiadott "Szakértők igénybevétele a nyomozás során" c. szakkönyv 154-156 oldalán bemutatott kérdések figyelembevételével célszerű meghatározni.

A szakértői véleményt oly vonatkozásban is értékelni kell, hogy az választ adott-e az összes feltett kérdésekre, a kapott válaszok mennyire teljesek és kategórikusak? A szakértő egyértelmű következtetésre jutott-e, vagy csak valószínűsítő véleményt tudott kialakítani? Nincs-e ellentmondás a szakértő következtetése, illetve megállapításai és a rendelkezésre álló adatok között?

Különös figyelemmel kell lenni a szakértői véleményekben gyakrabban előforduló hibákra, melyek általában a következők:

- a./ A szakértői vélemény ellentétes helyszíni szemle adataival. A szakértő más hosszúságú féknyomot vesz figyelembe; mint ami a helyszíni szemle jegyzőkönyvben szerepel. A számítások elvégzésénél nem fordít kellő figyelmet a féknyom jellegére, így pl. a gördülve fékezés, illetve az állóra fékezés során keletkezett féknyom hosszirányára.
- b./ A szakértő maximális és nem átlagos lassulást vesz figyelembe véleménye kidolgozásakor.

- c./ Nem megfelelő mértékben terjed ki a szakértő figyelme a balesetben szereplő gépjármű tömlőinek állapotára, /légnyomás, elhasználtság/ valamint az út minőségére, holott a körülményeknek jelentős szerepük van a tapadási tényezőérték kiszámításánál.
- d./ A szakértő gyalogosok baleseteinél a gyalogos menetsebességét igen gyakran az általános emberi tapasztalatoktól eltérően, magas értékben veszi alapul.
- e./ Feltételezésre épül fel az állásfoglalás. A szakértői véleményeknek ez a hiányossága az esetek többségében a helyszíni szemle során elkövetett mulasztásokra, illetve pontatlan munkára vezethető vissza.
- f./ Nem foglalkozik a szakértői vélemény azzal a körülménnyel, hogy a jármű vezetőjének a balesetet előidéző műszaki hibát korábban észlelnie kellett volna, vagy sem, illetve milyen jelenségek előzték meg a balesetet előidéző műszaki hibát, melyek alapján a gépjármű rendellenes működését feltételezni kellett volna.
- g./ A műszaki hiba létrejöttéért az érvényben lévő műszaki előírások előírásai és követelményei szerint a gépjárművezető személyén kívül műszaki, ellenőrző vagy egyéb munkakörökben dolgozó személyek felelőssége /mulasztás/ fennállhat-e.

Indokolt esetben a szakértőt meg kell hallgatni, az előadottakat pedig jegyzőkönyvbe foglalni a szakvélemény ki egészítése céljából. Másodszakértő bevonására kell intézkedni, ha az értékelés, illetve az utólagos felvilágosítás alapján sem tisztázódtak a kérdések.

Ha az újabban kirendelt szakértő véleménye ellentmond az előző véleménynek, meg kell kísérelni a két szakértő véleményének tisztázását.

Az eltérő szakértői vélemények esetén a megalapozottabbnak tűnő szakértői véleményt, illetve álláspontot kell figyelembe venni.

Anennyiben a másodszakértő segítségével sem sikerült kielégítő eredményt elérni, úgy a szakértői vélemény felülvizsgálata iránt kell intézkedni. A szakértői vélemény felülvizsgálatát határozatban kell elrendelni, amely tartalmazza, hogy miért kétséges a felülvizsgálandó vélemény.

A felülvizsgálathoz rendelkezésre kell bocsájtani mindazokat az adatokat és egyéb bizonyítékokat, melyeket a korábbi szakértők is megkaptak, továbbá csatolni kell a felülvizsgálatra kerülő szakértői véleményyt.

Szakértői vélemények felülvizsgálatára az erre hivatott testületeken kívül, - figyelemmel arra, hogy Igazságügyi Minisztérium Szakértői Bizottság jelenleg még nem működik - a 2.sz. mellékletben felsorolt szakvélemény adására alkalmas állami, vagy más szervezetet lehet bevonni.

A szakértők arányos foglalkoztatására ügyelni kell. Célszerű a rendelkezésre álló szakértők között, velük egyetértésben ügyeleti szolgálatot kialakítani. Az ügyeletre kijelölt szakértő általában elérhető helyen tartózkodjon.

A szakértő díjazásánál ügyelni kell arra, hogy a rendelkezésre álló keretek között a díjazásban kifejeződjön az elvégzett munka minőségi színvonala. Ez elsősorban szakértői óradíjak megállapításátján érvényesülhet.